

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 13.7.2005
KOM(2005) 311 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE URČENÉ RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Návrh

SPOLEČNÉHO PROHLÁŠENÍ RADY, EVROPSKÉHO PARLAMENTU A KOMISE

Rozvojová politika Evropské unie

„Evropský konsensus“

{SEK(2005) 929}

OBSAH

Úvod.....	4
<u>PRVNÍ ČÁST: Strategie Evropské unie pro rozvoj.....</u>	<u>6</u>
1. Společná vize rozvoje	6
1.1. Dosah rozvojové politiky	6
1.2. Hodnoty společné Unii.....	6
1.3. Snížení chudoby: cíl mezinárodní agendy	6
1.4. Další cíle Unie v oblasti rozvoje	7
1.5. Rozvoj, strategie pro spravedlivou globalizaci	8
1.5.1. Vztahy mezi rozvojem a bezpečností.....	8
1.5.2. ... mezi rozvojem a migracemi	8
1.5.3. ... mezi rozvojem a obchodem	8
1.5.4. ... mezi rozvojem a životním prostředím.....	9
1.5.5. ... mezi rozvojem a sociálním rozměrem globalizace	9
2. Sdílené zásady	9
2.1. Podpora výkonnosti.....	9
2.2. Účast občanské společnosti.....	9
2.3. Zevrubný politický dialog	10
2.4. Závazek vůči slabým státům	10
3. Činnosti založené na společném tematickém rámci.....	10
4. Operativní provádění společné strategie	11
4.1. Navýšení finančních zdrojů.....	11
4.2. Posílení účinnosti pomoci	12
4.2.1. Společné jednání v zájmu větší koordinace, harmonizace a přizpůsobení	12
4.2.2. Zvýšení kvality pomoci, například prostřednictvím inovačních a flexibilních mechanismů.....	12
4.3. Zajištění soudržnosti rozvojových politik.....	13
<u>DRUHÁ ČÁST: směry pro provádění rozvojové politiky společenstvím.....</u>	<u>13</u>

<u>PŘÍLOHA - DRUHÁ ČÁST: směry pro provádění rozvojové politiky společenstvím</u>	14
1. Specifická úloha Komise.....	14
2. Rozdílný přístup podle souvislostí a potřeb	14
2.1. Rozlišení při rozvojové spolupráci.....	14
2.2. Transparentní kritéria pro přidělování prostředků	15
3. Priority zvolené po dohodě s partnerskými zeměmi	16
3.1. Zásada soustředění při zachování flexibility.....	16
3.2. Podíl Společenství na provádění společného tematického rámce.....	16
3.3. Posílení přístupu založeného na politice rovných příležitostí.....	22
3.4. Podpora světových iniciativ a fondů	22
4. Výběr postupů podle potřeb a výkonnosti	23

Rozvojová politika Evropské unie

„Evropský konsensus“

ÚVOD

1. Hlavním úkolem, který dnes stojí před mezinárodním společenstvím, je usilovat o to, aby byla globalizace pro celé lidstvo pozitivní silou. Neboť pokud globalizace nabízí značné příležitosti, v současné době jsou její přínosy, a stejně tak i zátěž, kterou vyvolává, nerovnoměrně rozděleny. Činnost EU v oblasti rozvoje proto vychází z myšlenky lepšího zvládnutí globalizace a má za cíl optimalizaci jejích přínosů a spravedlivější rozdělení v zájmu míru a světové stability. Vypracování mezinárodní agendy pro rozvoj¹ se uskutečnilo v době vzestupu mezinárodního terorismu a konfliktů v nejhudších zemích, podstatného zvýšení migračních toků, včetně uprchlíků a vysídlených osob, a vzrůstu nedovoleného obchodování a ohrožení životního prostředí ve světovém měřítku.
2. Vnější činnost Unie odráží její postavení světového hráče a partnera, který se snaží o podporu svých cílů a hodnot pro upevnění demokracie, právního státu, dodržování lidských práv a zásad mezinárodního práva, pro ochranu míru a zabránění konfliktům, pro podporu udržitelného rozvoje a pro šíření dobrého světového vládnutí.

Tato činnost by rovněž měla zahrnout vnější rozměr vnitřních politik Unie a následně představovat evropský model. Soudržnost a součinnost těchto dvou rozměrů – vnitřního a vnějšího – se staly nezbytnými podmínkami pokroku v prioritní agendě Unie: prosperitě, bezpečnosti a solidaritě v rámci udržitelného rozvoje.

3. Rozvojová politika je základem vnější činnosti EU. Tím, že se soustředí na prvořadý cíl snížit chudobu, přispívá k cílům Unie, které se týkají sociálních otázek, životního prostředí a bezpečnosti, a k lepšímu zvládnutí globalizace. V rámci mezinárodní strategie je rozvoj vedle bezpečnosti, obchodu a životního prostředí jednou z oblastí, v nichž je angažovanost Unie ve věci mnohostrannosti nejvíce operativní². V součinnosti s ostatními prvky vnější činnosti EU, jako jsou politika sousedství a strategická partnerství jinde ve světě, zajišťuje rozvojová politika soudržnou a účinnou vnější činnost.

¹ Akční programy přijaté na konferencích OSN v 90. letech 20. století v sociální a hospodářské oblasti, v oblasti životního prostředí a lidských práv. Deklarace a rozvojové cíle tisíciletí (2000), Monterrey (2002), Johannesburg (2002), New York (září 2005).

² Příklady činností ve prospěch mnohostrannosti v těchto čtyřech oblastech: EU sehrála rozhodující úlohu ve zřízení Mezinárodního soudního dvora; v ratifikaci Kjótského protokolu o životním prostředí; v sestavení programu z Dohy pro obchod a rozvoj, v pekingské akční platformě pro rovnost pohlaví, v bruselské konferenci o nejméně rozvinutých zemích a ve vypracování dohody z Monterrey o financování rozvoje.

4. Snížit do roku 2015 o polovinu chudobu ve světě představuje velkou výzvu pro následující roky. EU poskytuje 55 % světové rozvojové pomoci³. V roce 2002 v Monterrey a nyní, před vrcholnou schůzkou OSN v New Yorku v září 2005, znovu důrazně potvrdila své odhodlání přispět k uskutečnění rozvojových cílů tisíciletí a zavázala se ke zvýšení své pomoci na 0,56 % HDP v roce 2010 a výhledově na 0,7 % v roce 2015. Unie je také nejotevřenější obchodní partner nejméně rozvinutých zemí a ostatních zemí s nízkými příjmy.
5. Zásady partnerství a respektování vlastní odpovědnosti partnerských zemí za jejich rozvoj, základní hodnoty a cílový rámec přijatý na mnohostranné úrovni zavazují členské státy stejně jako Společenství. Účinnost evropské pomoci se může a musí zvýšit prostřednictvím obnoveného úsilí o koordinaci a harmonizaci. Na tomto základě „evropský konsensus“ poprvé po padesáti letech spolupráce určuje rámec společných zásad, v němž budou Unie a všech dvacet pět členských států provádět své rozvojové politiky v duchu vzájemného doplňování.

Tento společný rámec je předmětem první části prohlášení navrhovaného v tomto sdělení; druhá část prohlášení uvádí směry pro provádění tohoto společného rámce na úrovni politiky Společenství.
6. Komise vyzývá Radu a Parlament, aby se připojily k této společné vizi rozvoje, neboť se domnívá, že trojstranné prohlášení značně přispěje k cílům soudržnosti a účinnosti, o něž se usiluje v oblasti vnější činnosti Unie.

³ EU také přispívá 55 % na program IDA 14.

PRVNÍ ČÁST

STRATEGIE EVROPSKÉ UNIE PRO ROZVOJ

Tato první část prohlášení upřesňuje cíle a zásady, k nimž se zavazují členské státy a Společenství s ohledem na společnou vizi.

1. SPOLEČNÁ VIZE ROZVOJE

EU je důležitým hráčem na mezinárodní scéně; jejím záměrem je stát se pozitivní silou pro změny a přispět k lepšímu zvládnutí globalizace a k lepšímu rozdělení příležitostí a bohatství, které přináší. Svou činností podporuje vlastní úsilí rozvojových zemí.

1.1. Dosah rozvojové politiky

Rozvojová politika Unie je určena všem rozvojovým zemím, jimž je poskytována veřejná rozvojová pomoc podle seznamu sestaveného výborem OECD pro rozvojovou pomoc⁴.

1.2. Hodnoty společné Unii

EU je založena na hodnotách společných všem jejím členským státům, které potvrzuje a šíří ve svých vztazích se zbytkem světa. Do těchto hodnot jsou zahrnuty úcta k lidské důstojnosti, svoboda, demokracie, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv. Unie usiluje o budování partnerství založených na těchto hodnotách se třetími zeměmi a mezinárodními, regionálními a světovými organizacemi, které sdílejí zásady univerzality a nedělitelnosti lidských práv a základních svobod.

Rozvojová politika EU vychází z rámce zásad a cílů její vnější činnosti. Podporuje mnohostrannost jakožto výraz odpovědnosti, kterou sdílí všechny národy světa, za řízení rozvoje a rizik ohrožujících bezpečnost ve světovém měřítku. Působí v rámci Organizace spojených národů a podporuje šíření systému pravidel, institucí a mezinárodních nástrojů stanovených a uplatňovaných mezinárodním společenstvím, zejména pro obchod, mezinárodní finanční architekturu, práci a životní prostředí.

1.3. Snížení chudoby: cíl mezinárodní agendy

Mezinárodní agenda pro rozvoj shrnutá v deklaraci tisíciletí ze září 2000, zaměřené na sociální a lidský rozvoj, lidská práva, rovnost mezi muži a ženami, úzký vztah mezi rozvojem a životním prostředím a vztahy mezi obchodem a rozvojem, stanoví akční rámec, v němž se Unie plně angažuje. Rozvojové cíle tisíciletí upřesňují politické závazky všech členských států OSN podle časového rozpisu, jenž umožní do roku 2015 učinit v každé zemi značný pokrok.

Osm rozvojových cílů tisíciletí

(1) vymýtit extrémní chudobu a hlad

(2) zajistit základní vzdělání pro všechny

⁴ V současné době se jedná o 151 zemí (včetně území ze seznamu výboru pro rozvojovou pomoc) s celkovým počtem asi pět miliard obyvatel.

- (3) šířit zásady rovnosti pohlaví a osamostatnění žen
- (4) snížit dětskou úmrtnost
- (5) zlepšit zdravotní stav matek
- (6) bojovat proti HIV/AIDS, malárii a jiným nemocem
- (7) zajistit udržitelné životní prostředí
- (8) vytvořit světové partnerství pro rozvoj

Konference v Monterrey týkající se financování a vrcholná schůzka v Johannesburgu o udržitelném rozvoji doplnily tyto závazky, zejména potvrzením důležitosti partnerství, rozdělení odpovědnosti mezi průmyslové a rozvojové země, pokroků, jež je třeba učinit v oblasti správy věcí veřejných, a potřebné rovnováhy mezi třemi pilíři udržitelného rozvoje – ekonomickým, sociálním a environmentálním. Strategie pro snížení chudoby se musí opírat o závazky přijaté během vrcholných schůzek a velkých mezinárodních konferencí v sociálních a ekonomických oblastech a v oblastech životního prostředí a lidských práv.

1.4. Další cíle Unie v oblasti rozvoje

Unie je toho názoru, že prvořadý cíl snížení chudoby se opírá o doplňující cíle podpory řádné správy a dodržování lidských práv, které tvoří nedílnou součást dlouhodobého rozvoje.

Správa věcí veřejných

- Řádná správa, včetně schopnosti států zajistit svým občanům dodržování jejich práv a svobod, a demokratizace
- Předcházení konfliktům a ohrožení států, jež představují hlavní překážky rozvojových cílů tisíciletí

Lidská práva

- Podporování lidských práv stanovených v mezinárodních úmluvách nebo jiných mezinárodních nástrojích, v nichž jsou zahrnuta občanská a politická práva, ekonomická, sociální a kulturní práva, práva dětí, rovnost mezi muži a ženami, sexuální a reprodukční práva, jakož i práva menšin a domorodých obyvatel
- Sociální soudržnost a ochrana, včetně podpory slušné práce pro všechny
- Dodržování základních práv přistěhovalců, uprchlíků a vysídlených osob

Rozvojová politika EU je důležitou součástí její strategie udržitelného rozvoje. Rozvoj je rovněž zásadní pro cíle prosperity a solidarity, kterými se Unie řídí. Cílem EU jak ve vnitřních politikách, tak ve vnější činnosti, je zajistit, že globalizace přinese prospěch všem a bude zahrnovat silný sociální rozměr. To odlišuje Evropu od ostatních světových činitelů.

1.5. Rozvoj, strategie pro spravedlivou globalizaci

1.5.1. Vztahy mezi rozvojem a bezpečností

Chudoba zahrnuje nedostatek příležitostí, možností a volby. Osamostatnění, účast, začlenění a povinnost informovat jsou čtyři důležité prvky, které se vztahují zároveň k bezpečnosti a k rozvoji.

Rozvoj je rozhodující pro dlouhodobou kolektivní a individuální bezpečnost. Jedná se o doplňující agendy, aniž by ovšem jedna byla podřízena druhé. Nemůže existovat udržitelný rozvoj bez míru a bezpečnosti, přičemž udržitelný rozvoj je tím nejlepším strukturálním řešením hlubokých příčin násilných konfliktů a vzrůstu mezinárodní organizované kriminality a terorismu, jež jsou často spojeny s chudobou, špatnou správou věcí veřejných a poškozováním přírodních zdrojů a nedostatečným přístupem k nim.

1.5.2. ... mezi rozvojem a migracemi

Zesílení migračních toků je jedním z prvků globalizace. Rozvoj představuje nejúčinnější dlouhodobé řešení nucených migrací a destabilizačních migračních toků pomocí zlepšení životních podmínek a vyhlídek na získání zaměstnání v rozvojových zemích a přispěním k míru a k bezpečnosti. Trvalá řešení pro uprchlíky a vysídlené osoby a pro zamezení obchodu s lidskými bytostmi a nedovolenému přistěhovalectví mohou být nalezena ve spojitosti se vzájemnou rozvojovou spoluprací. V tomto ohledu vyžaduje zranitelnost žen a dětí vůči těmto jevům zvláštní úsilí.

Naproti tomu musí být maximalizován pozitivní dopad přistěhovalectví na rozvoj, zejména prostřednictvím převodů příjmů migrujících pracovníků a pohybu kvalifikovaných osob. Unie bude usilovat o optimalizaci těchto příznivých účinků a o omezení „odlivu mozků“, zvláště v oblasti zdravotnictví a výzkumu.

1.5.3. ... mezi rozvojem a obchodem

EU jakožto nejotevřenější obchodní partner rozvojových zemí bude i nadále usilovat o řízené otevření trhů podporované otevřeným, spravedlivým a pravidly podloženým mnohostranným obchodním systémem, který by ochranu nejslabších zemí přímo zahrnul do svých pravidel a fungování. Dvoustranné a jednostranné preferenční systémy zůstanou důležitými nástroji rozvoje. Rozvojové země si stále více uvědomují potřebu systematicky zahrnout obchod do svých strategií rozvoje a snížení chudoby tím, že zajistí provedení nezbytných vnitřních reforem pro využití těchto příležitostí.

Unie si je vědoma toho, že rozvojové země potřebují větší podporu v tomto často složitém procesu otevření a obchodní integrace, a proto ještělepší a více zkoordinuje programy pomoci spojené s obchodem a poskytne dodatečnou podporu pro přizpůsobení a začlenění do světového hospodářství, ve spolupráci s mezinárodním společenstvím. Zvláštní pozornost bude věnována nejméně rozvinutým a ohroženým zemím.

Regionální integrace a mnohostranný obchodní systém se vzájemně podporují. Obchodní politika rozvojových zemí je stále více určována v regionálním kontextu. EU bude nadále podporovat regionální integraci jako vhodnou strategii pro harmonické a postupné začlenění rozvojových zemí do světového hospodářství, a to i v rámci dohod o hospodářském partnerství.

1.5.4. ... mezi rozvojem a životním prostředím

Chudoba je úzce spjata s otázkami životního prostředí. Ti nejchudší jsou zároveň v zájmu přežití nejvíce odkázáni na přírodní zdroje, které často nadměrně využívají, a nejvíce postiženi zničeným životním prostředím. Cílem udržitelného rozvoje je také zajistit mezigenerační spravedlnost prostřednictvím takové správy zdrojů, která bere v úvahu budoucí generace. Zajištění udržitelné správy přírodních zdrojů, boj proti klimatickým změnám, odlesňování a desertifikaci a zastavení ubývání biologické rozmanitosti jsou zásadní pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí.

Globalizace přináší značné problémy spojené se životním prostředím. Unie podpoří vývoj takových výrobních a spotřebitelských vzorců, které omezí neblahé důsledky růstu na životní prostředí. Bude napomáhat začlenění rozměru životního prostředí do strategií snížení chudoby a do obdobných strategií rozvoje.

1.5.5. ... mezi rozvojem a sociálním rozměrem globalizace

EU podpoří posílení sociálního rozměru globalizace, aby přispěla k tomu, že z ní budou mít všichni užitek. Bude se snažit o zajištění soudržnosti politik v zájmu rozvoje a o podporu hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti a životního prostředí, které se ve světovém, regionálním a národním měřítku budou vzájemně doplňovat. EU má mimo jiné v úmyslu podporovat slušnou práci pro všechny, posílit svou podporu spravedlivého obchodování a vybízet evropské podniky k přijetí zásady sociální odpovědnosti podniků.

2. SDÍLENÉ ZÁSADY

2.1. Podpora výkonnosti

Rozvojové země jsou především odpovědné za vedení soudržných a účinných politik a za využití svých vlastních zdrojů pro rozvoj. EU si uvědomuje hodnotu různých způsobů rozvoje a podporuje strategie snižování chudoby, strategie rozvoje a reforem partnerských zemí, které jsou součinné a zaměřené na rozvojové cíle tisíciletí. Rozvojové země a Unie sdílejí odpovědnost a povinnost informovat o svých společných snahách a o výsledcích.

Zásady partnerství a ztotožnění partnerských zemí se strategiemi a programy rozvojové spolupráce a přizpůsobení se jejich strategiím a postupům představují základ politik Unie vůči rozvojovým zemím. EU podporuje zvýšené zapojení státních institucí, které zastupují společnost, zvláště národních shromáždění a parlamentů a místních orgánů.

2.2. Účast občanské společnosti

Unie podporuje účast občanské společnosti a ostatních nestátních činitelů partnerských zemí na procesu rozvoje, aby byla zajištěna životaschopnost, účinnost a působnost strategií a programů rozvoje. Má zájem zejména na tom, aby se z hospodářských a sociálních činitelů, jako jsou odborové organizace, organizace zaměstnavatelů a soukromý sektor, stali partneři rozvoje, a zároveň i nadále podporuje organizace občanské společnosti, které jsou zaměřené na rozvoj. Usiluje o šíření a usnadnění politického a sociálního dialogu mezi různými činiteli a s institucemi Společenství a partnerských zemí.

2.3. Zevrubní politický dialog

Jak na úrovni politického dialogu, tak na úrovni možností pomoci směřuje EU k přístupu zaměřenému na výsledky a založenému na ukazatelích pokroku.

Dodržování lidských práv, demokratických zásad a právního stavu je předmětem pravidelného politického dialogu, jehož cílem je posoudit vývoj a stanovit podpůrná opatření. Ta budou sloužit k předcházení situacím, kdy jsou porušovány tyto prvky považované za zásadní ve všech dohodách o partnerství a spolupráci uzavřených Unií. Tento pravidelný dialog by se měl rovněž týkat otázek správy věcí veřejných a věnovat zvláštní pozornost předcházení a boji proti korupci.

2.4. Závazek vůči slabým státům

Záměrem Unie je věnovat zvýšenou pozornost méně výkonným zemím, problematickým partnerstvím⁵ a slabým⁶ a upadajícím státům. Třicet procent nejchudších obyvatel⁷ žije ve slabých státech. Pro tyto země musí být zásady partnerství a vlastní odpovědnosti uzpůsobeny případ od případu.

V zájmu solidarity s obyvatelstvem, účinnosti dlouhodobé pomoci a světové bezpečnosti je nezbytné zabránit úpadku těchto států. Proto EU hodlá dostát svým závazkům, a to i v případě zemí, kde je situace nejobtížnější. To předpokládá vhodný poměr mezi prioritami zahraniční politiky a prioritami rozvoje a hledání součinnosti mezi různými nástroji používanými Evropskou unií a jejími členskými státy.

V souvislosti s obdobím přechodu se EU zavazuje k podpoře a uplatňování zásady spojení pomoci, obnovy a dlouhodobého rozvoje a k zajištění koordinace a vzájemného doplňování s ostatními regionálními mnohostrannými organizacemi a občanskou společností. Proces rozvoje v pokrizové situaci bude řízen integrovanými strategiemi přechodu, které zahrnují politická řešení a zároveň finanční podpory přizpůsobené vývoji potřeb. Tyto strategie budou mít za cíl ustanovení nebo obnovení zásadních podmínek nezbytných pro provedení programu dlouhodobého rozvoje a budou se především snažit obnovit institucionální kapacity, zásadní sociální služby, zajišťování potravin a infrastruktury a nalézt trvalá řešení pro uprchlíky a vysídlené osoby a pro bezpečnost občanů obecně.

Evropská unie má také historickou odpovědnost vůči malým rozvojovým zemím, například ostrovům, jež jsou obzvláště ohroženy přírodními katastrofami, klimatickými změnami nebo vnějšími hospodářskými otřesy. Hlavním úkolem bude zvýšit jejich schopnost čelit těmto obtížím.

3. ČINNOSTI ZALOŽENÉ NA SPOLEČNÉM TEMATICKÉM RÁMCI

Unie musí být schopná reagovat na nejrůznější situace a potřeby v partnerských zemích. Společný tematický rámec pro rozvojové politiky EU a členských států umožní vymezit

⁵ Problematická partnerství jsou definována podle jednoho z těchto prvků: neangažovanost státních orgánů ve snižování chudoby; slabá správa; korupce a/nebo politická represe; instituce neschopné zajistit bezpečnost občanů nebo potřebné podmínky pro život v míru a svobodě.

⁶ Tento pojem zahrnuje problematická partnerství a krizové a pokrizové situace.

⁷ Extrémní chudoba je stanovena vyšší příjmů, která nepřesahuje 1 dolar na den.

hospodářský, sociální, environmentální a politický rozměr cíle snížení chudoby a zajistit jejich mnohooborový ráz. Stanovení těchto témat umožní mimo jiné lepší součinnost rozvojové politiky a jiných vnitřních a vnějších politik Unie.

Témata činnosti Unie

- Rozvoj lidských práv a schopností, přístup k základním službám (lidská práva, práva dětí, rovnost mezi muži a ženami, reprodukční a sexuální práva, právo na potravu, zdravotnictví, boj proti nemocem z chudoby, obyvatelstvo, migrace, vzdělávání, kultura, práva spotřebitelů)
- Správa věcí veřejných pro rozvoj a bezpečnost (správa a proces demokratizace, reforma státu, decentralizace, boj proti korupci a daňovým únikům, posílení občanské společnosti, předcházení konfliktům, ohrožení států a přírodním katastrofám, řízení přechodu mezi naléhavou situací a rozvojem)
- Životní prostředí a udržitelná správa přírodních zdrojů (správa a ochrana lesů, vody, mořských zdrojů a biologické rozmanitosti, přístup k obnovitelným zdrojům energie, klimatické změny, desertifikace a degradace půdy, udržitelná správa chemických produktů a odpadů, udržitelné výrobní a spotřebitelské vzorce)
- Hospodářský růst a rozvoj obchodu, faktory udržitelného rozvoje (podpora reform, regionální integrace, rozvoje zemědělství, rybolovu a soukromého sektoru, přerozdělování příjmů z růstu, sociální odpovědnost podniků, hospodářská spolupráce, výzkum v oblasti rozvoje, energie, informační a komunikační technologie, dopravní síť, infrastruktury a přístup k dopravě)
- Zajišťování potravin (dostupnost potravy a přístup k ní, kvalita výživy, předcházení potravinovým krizím) a územní plánování (rozvoj venkova a měst, decentralizovaný místní rozvoj, udržování rovnováhy mezi lidskou činností a ekosystémy)
- Boj proti nerovnostem a podpora sociální soudržnosti včetně slušné práce pro všechny (sociální ochrana a začlenění, produktivní zaměstnání, rozvoj lidských zdrojů, základní sociální práva jako např. boj proti práci dětí, sociální dialog)

Na základě tohoto tematického rámce bude moci Unie rozvíjet směry společné politiky.

4. OPERATIVNÍ PROVÁDĚNÍ SPOLEČNÉ STRATEGIE

Smlouva stanoví velmi jasný rámec a zakládá činnosti Společenství a členských států na zásadách koordinace, vzájemného doplňování a sdílení pravomocí. Unie bude věnovat potřebnou pozornost tomu, aby evropské občany informovala o tom, jak byly použity její příspěvky, zejména v případě intervencí na mnohostranné úrovni.

4.1. Navýšení finančních zdrojů

EU znovu potvrzuje svůj závazek zvýšit rozpočet pro pomoc (veřejnou rozvojovou pomoc) tak, aby v roce 2015 dosáhl 0,7 % hrubého domácího produktu, což je míra považovaná mezinárodními odborníky za nutnou pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí a dalších cílů

v oblasti rozvojové spolupráce. K tomuto účelu si Unie stanovila bezprostřední kolektivní cíl 0,56 % v roce 2010 a individuální cíle 0,51 % (EU 15) a výhledově 0,17 % (EU 10), kdy přihlíží k situaci členských států, které přistoupily po roce 2002. Vyzývá ostatní dárcovské země a nově se rozvíjející země, aby se k tomuto nezbytnému úsilí připojily.

EU se zavázala k přezkoumání nejslibnějších inovačních zdrojů určených pro financování rozvoje, aby se navýšily prostředky, s nimiž bude možno trvale počítat.

4.2. Posílení účinnosti pomoci

4.2.1. Společné jednání v zájmu větší koordinace, harmonizace a přizpůsobení

Pro snížení nákladů na poskytování pomoci a pro posílení schopností partnerských zemí přijme EU nezbytná opatření k tomu, aby dodržela své mezinárodní závazky v oblasti harmonizace a účinnosti pomoci, které jsou založeny na vlastní odpovědnosti, přizpůsobení strategiím a postupům v příslušných zemích, decentralizovaném řízení programů, řízení podle výsledků a na vzájemné odpovědnosti⁸. Využije ukazatelů pokroku stanovených v této souvislosti a dosáhne cílů uvedených v pařížském prohlášení.

EU provede pracovní plán⁹, který stanoví konkrétní měřitelné činnosti doprovázené časovým rozpisem. Tento plán má pro následující roky za cíl:

(i) lepší rozdělení práce na úrovni zemí a regionů v zájmu lepšího doplňování, zejména podle ustanovení společného programového rámce EU,

(ii) rozvoj „cestovní mapy“ EU v každé zemi,

(iii) vytvoření vzoru pro společnou finanční dohodu podporující harmonizaci postupů s partnerskou zemí,

(iv) zajištění minimální účasti EU (Společenství nebo členského státu) v zaostalých zemích, zvláště v zemích v krizové situaci,

(v) více společných akcí a intenzivnější využití spolufinancování umožňující zahájit společné operace s členskými státy a mezi členskými státy a zhodnotit zkušenosti nových členských států a usnadnit postupné prosazení těchto zemí jakožto nových dárců.

Toto úsilí se nebude rozvíjet izolovaně. Tento evropský proces bude otevřen celému společenství pro rozvoj a bude součástí mezinárodního hnutí, jež si přeje oživit. EU bude klást zvláštní důraz na spolupráci s ostatními partnery rozvoje na dvoustranné úrovni a s vícestrannými činiteli, jako jsou OSN a mezinárodní finanční instituce.

4.2.2. Zvýšení kvality pomoci, například prostřednictvím inovačních a flexibilních mechanismů

V zájmu posílení vlastní odpovědnosti, zajištění financování zásadních provozních rozpočtů, podpory řádné a transparentní správy veřejných financí a přizpůsobení pomoci vnitrostátním

⁸ Římské prohlášení z února 2003 a pařížské prohlášení z března 2005.

⁹ Závěry zasedání Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy ze dne 22-23.11.2004; 14724/04, Příloha 2, zpráva pracovní skupiny o harmonizaci „Advancing coordination, harmonisation and alignment: The contribution of the EU”.

postupům partnerských zemí bude rozpočtová pomoc, obecná či zaměřená na odvětví, představovat stále větší podíl na provádění evropské pomoci.

Pro zvýšení rozpočtů pro pomoc a vzhledem k nutnosti zajistit stabilní předvídatelné zdroje rozvine Unie nový mechanismus, stálejší a umožňující zemím, jež učinily dostatečné pokroky ve snižování chudoby, zahájit střednědobá opatření, zvláště proto, aby pokryly opakované náklady spojené s lidskými zdroji potřebnými pro zaručení přístupu k základním službám a aby zajistily lepší plánování investic nezbytných k udržitelnému přístupu, jehož výhody se někdy mohou projevit až po delší době.

Zmírnění dluhu představuje rovněž prostředek pro koordinované a předvídatelné financování státních rozpočtů. EU se zavázala k nalezení trvalých řešení pro dluhové zatížení, zvláště v případě iniciativ zaměřených na zmírnění mnohostranného dluhu, na země ohrožené vnějšími otřesy a země, kde došlo ke konfliktům.

Uvolnění pomoci tvoří další zásadní prvek snah o zvýšení účinnosti pomoci. Unie v tomto ohledu potvrzuje svůj záměr prosadit vyšší stupeň uvolnění pomoci, než bylo stanoveno ve stávajících mezinárodních dohodách, zejména pokud jde o potravinovou pomoc, jež bude přesměrována na nákupy v daném místě či regionu.

4.3. Zajištění soudržnosti rozvojových politik

Unie přijala závazky v oblasti soudržnosti rozvojových politik. Stanovila několik jiných oblastí politik, než je rozvojová spolupráce, v nichž budou přijata opatření na pomoc rozvojovým zemím při dosahování rozvojových cílů tisíciletí¹⁰. To představuje další podstatné přispění EU k uskutečnění těchto cílů.

Pokud jde o provedení, je třeba učinit pokroky na třech úrovních: (1) na úrovni členských států, posílením postupů a nástrojů vztahujících se k soudržnosti politik; zde je možno vycházet z osvědčených postupů stanovených některými členskými státy; (2) na úrovni Rady, posílením efektivního začlenění otázek rozvoje do práce odvětvových skupin Rady; (3) na úrovni Komise, mimo jiné posílením posouzení dopadů s ohledem na rozvoj.

* * *

*

DRUHÁ ČÁST

SMĚRY PRO PROVÁDĚNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY SPOLEČENSTVÍM

Druhá část prohlášení uvedená v příloze přináší směry pro provádění rozvojové politiky na úrovni Společenství. Cílem je vyjasnit úlohu Společenství a stanovit priority, které se odrazí v účinných a soudržných programech rozvojové spolupráce na úrovni států a regionů.

¹⁰ Obchod, životní prostředí, klimatické změny, bezpečnost, zemědělství, rybolov, sociální rozměr globalizace / zaměstnanost a slušná práce, migrace, výzkum a inovace, informační společnost, doprava, energie.

PŘÍLOHA

DRUHÁ ČÁST

SMĚRY PRO PROVÁDĚNÍ ROZVOJOVÉ POLITIKY SPOLEČENSTVÍM

1. SPECIFICKÁ ÚLOHA KOMISE

Komise, politický orgán s působností, kterou mu ukládá Smlouva, má podstatně větší mandát než agentura pro rozvoj. Musí tedy nutně disponovat celou paletou politik a nástrojů, jež jí umožňují reagovat na nejrůznější situace.

Komise aktivně působí na celém světě prostřednictvím společné obchodní politiky, politického dialogu a programů spolupráce, které zahrnují téměř všechny rozvojové země a regiony, za podpory rozsáhlé sítě delegací.

Je hnací silou, díky níž lze pokročit v agendě harmonizace a vzájemného doplňování v rámci Unie a s jinými dárci, podporovat evropské přístupy v oblasti rozvoje na mezinárodních fórech a oživit evropskou debatu o rozvoji.

Jejím posláním je rovněž zlepšit porozumění ve vzájemných vztazích a podporovat solidaritu Sever-Jih na základě hodnot, na nichž je Evropa postavena. Proto bude věnovat zvláštní pozornost opatřením zaměřeným na zvýšení povědomí a informovanosti o rozvoji.

2. ROZDÍLNÝ PŘÍSTUP PODLE SOUVISLOSTÍ A POTŘEB

2.1. Rozlišení při rozvojové spolupráci

Rozvojová spolupráce Společenství je samozřejmě pro každou zemi nebo region specifická a je uzpůsobena každé partnerské zemi nebo regionu.

Rozlišení je tedy vzhledem k různorodosti partnerů a úkolů nezbytné. Uplatňuje se jak v obecné politice, tak v programech spolupráce. Politika Společenství vůči každé zemi vychází z kombinace cílů (rozvoj, obchod a hospodářství, bezpečnost, stabilizace, životní prostředí atd.), která je založena na potřebách, prioritách a přednostech různých zemí. Opírá se o vzájemný poměr různých postupů (podpory projektového typu, rozpočtová podpora, humanitární pomoc a pomoc pro předcházení krizím, podpora občanské společnosti a prostřednictvím občanské společnosti, sblížení norem, standardů a právních předpisů atd.), který je specifický pro každou zemi.

Je třeba rozlišovat mezi partnerskými zeměmi s průměrnými a nízkými příjmy. Země s nízkými příjmy a nejméně rozvinuté země se při dosahování rozvojových cílů tisíciletí potýkají s obrovskými problémy. Podpora těchto zemí bude založena na strategiích snížení chudoby a soustředí se na dostupnost základních služeb a přístup k nim, hospodářskou diverzifikaci, zajištění potravin a zlepšení správy věcí veřejných a fungování institucí.

Tento úkol je ještě náročnější v případě problematických partnerství a v zemích, kde probíhá konflikt.

Podpora určená zemím s průměrnými příjmy je pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí stejně tak důležitá. Většina chudých obyvatel světa žije v těchto zemích, které se často potýkají s nápadnými nerovnostmi a slabou správou, což ohrožuje stálost jejich vlastního rozvojového procesu. Společenství jim proto i nadále pomáhá při snižování chudoby a v jiných klíčových oblastech. Mnohé ze zemí s průměrnými příjmy hrají významnou strategickou úlohu v otázkách světové politiky, bezpečnosti a obchodu, vytvářejí světový veřejný majetek a mají důležité postavení v regionálním měřítku.

Kromě toho má evropská politika sousedství za cíl budovat přednostní partnerství se sousedními zeměmi a přiblížit je tak Unii, nabídnout jim účast na vnitřním trhu Společenství a podporovat dialog, reformy a sociální a hospodářský rozvoj.

V případě problematických partnerství, slabých nebo upadajících států budou bezprostředními prioritami Společenství poskytnout základní služby a věnovat se zvláštním potřebám, převážně formou projektů, prostřednictvím práce s občanskou společností a organizacemi OSN. Prioritní myšlenka závazku Společenství spočívá v pomoci partnerským zemím při vytvoření legitimních, účinných a silných státních institucí a v podpoře aktivní a organizované občanské společnosti. Aby byl její přínos v tomto smyslu ještě větší, stanovila Komise ve spolupráci se svými mezinárodními partnery zásady pro mezinárodní závazky vůči slabým státům. Tyto zásady odrážejí získané zkušenosti týkající se účinnosti pomoci v těchto zemích a zahrnují taková hlediska jako soudržnost, předcházení oslabení státu a konfliktům, harmonizace a přizpůsobení jejich strategiím a postupům.

Politiky Společenství, zejména v oblasti rozvoje, proto musí přihlížet k širším strategickým hlediskům, aby mohly plně odrážet všechny své cíle. Rozlišování a složitost vzájemného poměru politik přímo vyžadují značné množství přístupů a témat v rámci rozvojové politiky. Je tedy stále více třeba zajistit soudržnost mezi politikami.

Strategické dokumenty pro jednotlivé země, regiony a témata jsou programovací nástroje Společenství, které stanoví tento konkrétní poměr politik a nástrojů a zároveň zajišťují jejich soudržnost. Nová architektura zeměpisných nástrojů a nástrojů mimořádné pomoci¹¹ poskytované Společenstvím nabízí přiměřený rámec umožňující reagovat na různé souvislosti a podmínky. V tomto rámci se tematické plány vzájemně podporují a doplňují a jsou stanoveny podle své přidané hodnoty měnící se v závislosti na zeměpisných programech.

2.2. Transparentní kritéria pro přidělování prostředků

Celkový finanční příspěvek je udělován podle zeměpisných nebo tematických kritérií. V rámci každé zeměpisné obálky jsou prostředky přidělovány a jejich použití zkoumáno podle zásad potřeb, kapacity a výkonnosti země, jež mohou být uzpůsobeny tak, aby byla zohledněna zvláštní povaha různých programů. V této souvislosti se bude přihlížet k úkolům udržitelného rozvoje. Kritéria týkající se potřeb zahrnují obyvatelstvo, rozsah chudoby a úroveň sociálního rozvoje; kritéria týkající se výkonnosti zahrnují pokrok v politické, hospodářské a sociální oblasti a využití pomoci, a zejména způsob, jakým země využívá prostředků vymezených pro rozvoj, a zda přednostně vychází z vlastních zdrojů.

¹¹ Návrh Komise určený Radě a Parlamentu se zakládá na třech zeměpisných nástrojích: pro politiku sousedství; pro rozvojovou spolupráci a hospodářskou spolupráci; a pro přípravu na přistoupení k EU na jedné straně, a na třech nástrojích mimořádné pomoci: pro humanitární pomoc; pro stabilitu; a pro makrofinanční pomoc na straně druhé.

Tento přístup podporuje rozvoj a pokrok v dosahování rozvojových cílů tisíciletí a současně bere v úvahu politické priority Společenství. Je také dostatečně pružný na to, aby mohl přihlížet ke specifickým situacím zemí, jimž je poskytována pomoc, jako jsou malé ostrovy nebo vnitrozemské státy, země s obzvláště velkou rozlohou a počtem obyvatel nebo vystavené přírodním katastrofám.

3. PRIORITY ZVOLENÉ PO DOHODĚ S PARTNERSKÝMI ZEMĚMI

3.1. Zásada soustředění při zachování flexibility

Společenství bude uplatňovat zásadu soustředění, která patří k těm nejdůležitějším pro zajištění účinnosti pomoci. To povede v rámci procesu programování pomoci Společenství k výběru omezeného množství oblastí činnosti namísto rozptýlení úsilí do příliš mnoha odvětví. Tento výběr se uskuteční na úrovni zemí a regionů, aby byly dodrženy přijaté závazky ve věci partnerství, vlastní odpovědnosti a přizpůsobení.

Tyto priority budou stanoveny během transparentního a zevrubného dialogu s různými činiteli na základě společného posouzení a podle vzájemného doplňování dárců. Dostatečná flexibilita v programování by měla rovněž umožnit rychle reagovat na nečekané potřeby.

Agenda harmonizace vyžaduje, aby dárci společně usilovali o podporu obecných a odvětvových politik partnerských zemí. V tomto ohledu je Společenství připraveno splnit to, co se od něj očekává. Strategie snížení chudoby orientované na rozvojové cíle tisíciletí nebo odpovídající vnitrostátní strategie musí představovat výchozí bod tohoto úsilí.

3.2. Podíl Společenství na provádění společného tematického rámce

Podle společného tematického rámce stanoveného Uníí a na základě společného posouzení potřeb a výkonnosti partnerských zemí Komise ve svém programovacím dialogu s těmito zeměmi zohlední rozlišení, vzájemné doplňování a své kapacity pro stanovení oblastí, na něž se spolupráce Společenství soustředí.

Komise získala určité zkušenosti a má v úmyslu posílit své kapacity v řadě oblastí rozvojové spolupráce:

– správa věcí veřejných a podpora hospodářských a institucionálních reforem

Pokud jde o správu věcí veřejných, budou pro Společenství zvláště důležité tyto priority: lidská práva – včetně rovného postavení žen a mužů – a demokratizace, podpora politické angažovanosti na vysoké úrovni, pomoc při reformách nezbytných pro předcházení korupci a boj proti ní, pomoc zaměřená na decentralizaci a místní orgány, posílení úlohy parlamentů.

Bude rovněž dbát na zlepšení správy v oblasti životního prostředí a v sociální oblasti tím, že posílí účinnou účast institucionálních činitelů pověřených těmito záležitostmi na politickém procesu rozhodování a také úlohu nevládních činitelů. V této souvislosti bude Společenství pokračovat v provádění akčního plánu Unie pro vymahatelnost práva, správu a obchod v lesnictví.

Společenství podporuje reformy podle různých postupů závisících na specifických souvislostech. Rozpočtová podpora bude v případě potřeby považována za zvláště užitečný druh pomoci v rámci strategie zaměřené na zlepšení správy věcí veřejných, neboť přisuzuje

Společenství významnou úlohu při zlepšení správy veřejných financí pro celý rozpočet, což je zásadní pro boj proti neefektivnosti a korupci, a pro zvýšení dopadu, který budou mít veřejné výdaje jako celek na chudobu.

Společenství bude podporovat zásady řádné správy ve finanční, daňové a soudní oblasti, obzvláště prostřednictvím větší transparentnosti, výměny informací a spolupráce mezi příslušnými orgány. Boj proti podvodům společností a finančním podvodům, praní špinavých peněz, financování terorismu, daňovým podvodům a únikům, korupci a ostatním nezákonným finančním praktikám, zejména ze strany společností, tak bude rázem usnadněn.

V případě podpory hospodářských a institucionálních reforem, včetně podpory strategií pro snížení chudoby, bude Společenství vedle institucí Bretton Woods i nadále zásadním partnerem; bude aktivní v dialogu s příslušnými zeměmi o obsahu reforem a finančně podpoří vlády angažované v těchto programech. Ve svém dialogu s těmito zeměmi bude Společenství nadále věnovat pozornost důsledkům reforem, pokud jde o růst, zlepšení obchodního klimatu, makroekonomickou stabilitu a dopad na snížení chudoby. Zaměřením dialogu na výsledky bude napomáhat tomu, aby tyto země přijaly za reformy odpovědnost. Bude klást zvláštní důraz na zlepšení správy veřejných financí, což je základní prvek boje proti korupci a pro zvýšení efektivnosti výdajů. Z finančního hlediska bude vždy, když to podmínky dovolí, dávat přednost rozpočtovým podporám pro finanční podporu těchto programů. Při svých intervencích bude respektovat směry dané osvědčenými postupy DAC (Výboru pro rozvojovou pomoc) / OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), zejména pokud jde o přizpůsobení, koordinaci a podmínky. V oblasti rozvoje kapacit budou moci být poskytnuty doplňující podpory ve formě klasických projektů.

Společenství též zůstane aktivní v otázce dluhu tak, že bude jednat podle svých závazků a aktivně se účastnit mezinárodní debaty o tomto tématu.

– obchod a regionální integrace

Obchod je klíčovým zdrojem hospodářského růstu. Otevření trhů a přednostní přístup dávají rozvojovým zemím příležitosti k růstu. Přesto jsou často jejich možnosti využití tohoto potenciálu omezovány nedostatkem kapacit. V oblasti obchodu a regionální integrace má Společenství za cíl trvalý růst a postupnou a nenásilnou integraci do světového hospodářství. Prioritami v této oblasti jsou posílení institucí a kapacit tak, aby byly nalezeny a účinně prováděny řádné obchodní a integrační politiky, a podpora soukromého a veřejného sektoru pro využití nových možností obchodu na regionálním a světovém trhu a pro snadnější přizpůsobení. To zahrnuje zlepšení nabídky podle právního rámce umožňujícího příznivější investiční prostředí a dostupnost základních podpůrných služeb (např. voda, elektřina, telekomunikace, finance atd.) a současně doplnění toho, co už bylo v oblasti infrastruktur a dopravy podniknuto. Podpory určené soukromému sektoru zůstanou důležitou intervenční oblastí Společenství. Mimo zlepšení zmíněného obchodního prostředí to bude znamenat i podpory pro posílení kapacit a snadnější přístup soukromého sektoru rozvojových zemí k finančním službám, zvláště prostřednictvím Evropské investiční banky. I nadále bude vzrůstat význam podpor určených na mikrofinance. Přístup chudých obyvatel k finančním službám je důležitým nástrojem pomoci pro překonání chudoby.

Zvláštní pozornost je věnována oblastem spojeným s obchodem, jako jsou usnadnění obchodu, služby, dodržování hygienických a rostlinolékařských opatření, technických a kvalitativních norem a duševní vlastnictví. Další prioritou je usnadnění restrukturalizace daňového systému, kdy se dovozní cla nahradí vyrovnanějšími formami zdanění.

Specifická opatření budou záviset převážně na charakteru partnerských zemí. Malé, vnitrozemské nebo ostrovní země a nejméně rozvinuté země vyžadují, aby byla věnována zvláštní pozornost nabídce a zvýšení konkurenceschopnosti soukromého sektoru. V těchto zemích je rozpočtová podpora během přechodného období důležitá pro usnadnění procesu daňového přizpůsobení a pro předcházení jakýmkoli politickým zvrátům.

Překážky obchodu jsou často větší mezi rozvojovými zeměmi navzájem. Regionální integrace může tyto překážky omezit, zvětšit trhy a umožnit tak podstatné úspory ve výrobě a učinit trhy přitažlivější pro investice. Velká část pomoci spojené s obchodem, zejména v zemích AKT, je poskytována v rámci regionálních programů určených ke konsolidaci hospodářské integrace a k přípravě dohod o hospodářském partnerství. Pro mnohé země, obzvláště však pro ty, jejichž hlavním obchodním a investičním partnerem je EU, je sblížení předpisů o jednotném trhu Společenství prospěšné.

– **infrastruktury a doprava**

Evropské společenství podporuje udržitelný přístup k dopravě zaměřený na odvětví. Klíčovými zásadami tohoto postupu jsou reakce na potřeby smluvních stran, zajištění bezpečnosti, dostupnost a efektivnost dopravy a snížení záporných dopadů na životní prostředí na minimum. Strategie uplatněná pro zajištění dopravy je z hospodářského, finančního a institucionálního hlediska udržitelná. Toto pojetí je partnerům v oblasti rozvoje společné.

Komise vzhledem ke vzrůstající poptávce afrických zemí po větším financování infrastruktur dárce proto zakládá partnerství pro infrastruktury. Toto partnerství funguje na různých úrovních: kontinentální, regionální a na úrovni států. Zahrnuje maximálně vyvážený poměr „mírných“ opatření (harmonizace předpisového rámce, rozvoj institucí, posílení kapacit) a „závažných“ opatření (dodatečné fondy pro investice do infrastruktur).

– **voda a energie**

Politický rámec Společenství týkající se integrované správy vodních zdrojů má za cíl zajistit dostatečné zásobování kvalitní pitnou vodou, vhodné sanitární a hygienické podmínky pro všechny, zejména pro ty nejhudší, v souladu s rozvojovými cíli tisíciletí, aby tak byl do roku 2015 o polovinu snížen počet lidí, kteří nemají trvalý přístup k bezpečné pitné vodě a k základním hygienickým zařízením.

Evropská iniciativa pro vodu k těmto politickým cílům přispívá. Jejími klíčovými prvky jsou: posílit politický závazek k jednání a zdůraznit problematiku vody a hygienických zařízení v souvislosti s úsilím o snížení chudoby; podporovat lepší formy vodohospodářství; napomáhat regionální a místní spolupráci v oblasti vodohospodářství; a urychlit dodatečné financování. Tato iniciativa je zeměpisně zaměřená na Afriku; získané zkušenosti přispějí k vytvoření stejně silné vazby s východní Evropou, Kavkazem, střední Así, středomořskou oblastí a Latinskou Amerikou.

Velké skupiny obyvatelstva zemí s nízkými příjmy nemají přístup k elektřině a jsou závislé na nákladných domácích systémech pro výrobu energie. Politika Společenství je tedy především zaměřena na podporu zdravého institucionálního a finančního prostředí, na zvyšování povědomí a na rozvoj kapacit, aby tak bylo dosaženo lepšího přístupu k moderním energetickým službám prostřednictvím Evropské iniciativy pro energii a Johannesburgské koalice pro obnovitelné zdroje energie. Bude také poskytnuta pomoc pro zavedení

infrastruktury potřebné ke vzájemnému propojení zemí a regionů, což povede k významným úsporám a k výnosnějšímu a udržitelnějšímu využívání zdrojů. Společenství rovněž podporuje rozvoj inovačních finančních mechanismů, které sdružují veřejný a soukromý sektor.

V zemích s průměrnými příjmy je podpora poskytována v rámci politiky Společenství zaměřena především na postupnou náhradu výroby elektřiny z fosilních paliv obnovitelnými zdroji energie s ohledem na životní prostředí, ale také na větší energetickou návratnost.

– **sociální soudržnost a zaměstnanost**

Společenství podporuje integrovaný sociální a hospodářský přístup, který považuje hospodářství, zaměstnanost a sociální soudržnost za vzájemně propojené prvky boje proti nerovnostem. Priority budou vycházet z potřeb partnerských zemí a regionů, se zvláštním důrazem na sociální a daňové politiky pro podporu spravedlnosti. Prioritní opatření budou zahrnovat podporu reforem sociálního zabezpečení (např. rozšíření systému sociálního zabezpečení i na ty osoby, které nejsou kryty stávajícími systémy, trvalé a vhodné mechanismy sociální ochrany) a daňových reforem zaměřených na přerozdělení příjmů, růst ve prospěch chudých obyvatel a zaměstnanost.

Zaměstnanost je zásadním činitelem pro dosažení vyšší úrovně sociální soudržnosti. Společenství bude podporovat investice, které dají vzniknout pracovním místům a napomohou rozvoji lidských zdrojů. V tomto ohledu bude Společenství podporovat slušnou práci pro všechny v souladu s agendou Mezinárodní organizace práce. Zvláštní pozornost bude věnována postupnému začlenění neformálního sektoru do formální ekonomiky, sociálnímu dialogu a sociální odpovědnosti podniků.

– **lidský a sociální rozvoj**

Politický rámec Společenství pro oblast lidského a sociálního rozvoje má za cíl v souladu s rozvojovými cíli tisíciletí zlepšit život lidí prostřednictvím činnosti na celosvětové úrovni a na úrovni států.

Společenství bude podporovat intervence v oblasti zdraví tím, že posílí zdravotnické systémy, bude se zvlášť věnovat lidským zdrojům a jeho činnost vzroste díky přístupům a rozpočtové podpoře zaměřeným na odvětví. Za tímto účelem zvýší Společenství své kapacity pro politický dialog na vnitrostátní úrovni nebo bude věnovat pozornost sdílení poznatků s členskými státy EU.

Společenství na základě svého politického rámce a evropského akčního programu vypracuje plán společných činností EU pro boj proti HIV/AIDS, malárii a tuberkulóze na úrovni států i na celosvětové úrovni. Strategie Společenství budou podporovat prevenci, léčbu a lékařskou péči, mimo jiné prostřednictvím světového fondu pro boj proti AIDS, tuberkulóze a malárii. Součástí těchto činností budou opatření na pomoc sirotkům a ohroženým dětem, zahrnutí otázky rovnosti pohlaví do problematiky těchto tří nemocí a překonání stigmatizace a diskriminace. Vazby a součinnost se strategiemi pro podporu zdraví a sexuálních a reprodukčních práv budou plně využity. Společenství rovněž navrhne členským státům a NEPAD (Nové partnerství pro rozvoj Afriky) společné přístupy pro řešení výjimečné krize lidských zdrojů u subjektů poskytujících zdravotní péči.

Prioritami Společenství v oblasti vzdělávání jsou kvalitní základní vzdělání a odborná příprava. Bude třeba vyvinout určité úsilí pro řešení hlavních nerovností. Zvláštní pozornost

bude věnována podpoře vzdělávání dívek a jejich bezpečnosti ve školním prostředí. Předpokládá se vypracování odvětvových plánů, financování opakovaných nákladů a účast na celosvětových a regionálních tematicky zaměřených iniciativách v oblasti vzdělávání; tato opatření by měla znamenat přidanou hodnotu k výsledkům dosaženým v oblasti vzdělávání, ke stanovení norem a k průběžnému sledování.

Rámec Společenství pro politiku sociálního rozvoje podporuje ochranu osob, zvláště žen a dětí, proti obchodu s lidmi, nejhorším formám dětské práce a diskriminace, zejména pokud jde o rovnost pohlaví a zdravotní postižení. Zásadní část finanční podpory bude určena nejchudším zemím. Ve slabých státech bude Společenství spolu s nevládními organizacemi a organizacemi OSN usilovat o poskytování základních služeb a reagovat na zvláštní potřeby, především prostřednictvím projektů.

Kromě práce na úrovni jednotlivých zemí působí Společenství na celosvětové úrovni: představuje silný evropský hlas v diskuzi o mnoha klíčových otázkách týkajících se zejména práv žen, zdraví, sexuálních a reprodukčních práv a podpory dostupných a bezpečných farmaceutických výrobků.

– **rozvoj venkova a územní plánování, zemědělství, zajištění potravin**

Rozvoji venkova a zemědělství byla vzhledem k jejich významu pro růst a boj proti chudobě během posledních let věnována nedostatečná pozornost. Pro obnovení investic do těchto odvětví bude Společenství podporovat víceodvětvové územní přístupy zaměřené na územní plánování a zdůrazňující posílení místních orgánů a účast činitelů jak na stanovení investičních priorit, tak na hospodaření se zdroji, což podpoří vznik skutečných středisek místního rozvoje.

Společenství bude nadále hybnou silou v oblasti zajištění potravin na mezinárodní, regionální i vnitrostátní úrovni: bude podporovat strategické přístupy v zemích, kde je zajištění potravin dlouhodobě ohroženo, zahrnující mezi jinými preventivní opatření, včetně systémů včasného varování, budování sítí pomoci, zlepšení přístupu ke zdrojům, kvality výživy a rozvoje kapacit pro určování strategií. Zvláštní pozornost bude věnována přechodným situacím a přechodu od mimořádné pomoci k rozvojové pomoci.

V oblasti zemědělství bude Společenství klást důraz na přístup ke zdrojům (půda, voda, finance) a na nové příležitosti (trhy, technologie), zvláště pro ženy. Podle omezení a úrovně rozvoje dané země se priority Společenství budou moci zaměřit na udržitelné zvýšení produkce (země s nízkými příjmy), na konkurenceschopnost na mezinárodních trzích a řízení rizik (země závislé na základních produktech). Zvláštní pozornost bude soustředěna na mechanismy umožňující čelit otřesům. V přechodných situacích bude kladen důraz na obnovu produkčních systémů. Aby byl technologický rozvoj pro rozvojové země přínosný, posílí ES svou podporu zemědělského výzkumu na celosvětové úrovni.

– **životní prostředí a udržitelná správa přírodních zdrojů**

Společenství bude podporovat veškeré snahy a posílí kapacity partnerských zemí (vlády a občanská společnost) pro zahrnutí rozměru životního prostředí do otázky rozvoje, mimo jiné provedením vícestranných dohod o životním prostředí¹².

¹² Podnebí, Biologická rozmanitost, Desertifikace, Odpad a Chemické produkty.

Posílí své iniciativy pro ochranu přírodních zdrojů a udržitelné hospodaření s nimi, zejména jakožto zdroje příjmů (lesy, rybolov...). Tato podpora se projeví opatřeními na úrovni vnitrostátních a regionálních strategií, ale také účastí/příspěvkem do evropských či celosvětových iniciativ/organizací. Finanční prostředky věnované na výzkum týkající se rozvoje v rámci 7. rámcového programu budou rovněž zvýšeny.

Zvláštní pozornost bude věnována kontrole udržitelné správy lesních zdrojů, jakož i ochraně a zvýšení počtu pracovních míst, zdrojů příjmů z venkova a environmentálního zboží a služeb z lesních zdrojů; to by mělo být umožněno např. podporou správy lesů místními zastupitelstvy a zlepšením správy lesních zdrojů. Udržitelná správa biologické rozmanitosti, včetně systémů chráněných území, spravedlivého rozdělení výnosů a otázky domácí biologické bezpečnosti, bude dosažena prostřednictvím větší podpory při provádění úmluvy o biologické rozmanitosti¹³.

Pokud jde o klimatické změny, soustředí Společenství své úsilí na provádění akčního plánu EU o klimatických změnách a rozvoji, a to v úzké spolupráci s členskými státy. Přizpůsobení záporným důsledkům klimatických změn bude hlavním cílem podpory ES určené nejméně rozvinutým zemím a malým rozvojovým ostrovním státům. V případě kontroly nad desertifikací a udržitelného hospodaření s půdou se Společenství zaměří na provádění úmluvy o desertifikaci¹⁴ prostřednictvím účinného začlenění otázek udržitelného hospodaření s půdou do strategií rozvojových zemí.

– předcházení konfliktům a oslabení států

ES se angažuje v předcházení problematickým partnerstvím a oslabení států. Podporuje reformu správy věcí veřejných a globální přístup k prevenci. Vyznává zásadu dlouhodobého předcházení oslabení států, konfliktům, přírodním katastrofám a jiným druhům krizí, spíše než reakci na ně.

Společenství zachová svou podporu určenou na předcházení konfliktům a jejich řešení a na nastolení míru, bude bojovat proti hlavním příčinám násilných konfliktů, jako jsou chudoba, úpadek, vykořisťování a nerovnosti v rozdělování a přístupu k půdě a přírodním zdrojům, slabá správa, porušování lidských práv a nerovnost pohlaví. Bude rovněž podporovat dialog, účast a smíření v zájmu zachování míru a předcházení násilnostem.

Společenství zvýší svou podporu úsilí partnerských zemí a regionálních organizací zaměřeného na posílení systémů včasného varování a správních/institucionálních kapacit, aby se mohly účinně angažovat v preventivním přístupu. ES také rozvine svou schopnost rozeznat první signály oslabení státu tím, že spolu s ostatními dárci zlepší společné posouzení, společný dohled a vyhodnocení problémových, slabých a upadajících států.

* *

*

V rámci inovační politiky je Komise rovněž povinna rozvíjet **nové přístupy** v oblastech jako přistěhovalectví a rozvoj, bezpečnost a rozvoj nebo sítě a vzájemná propojení.

¹³ Úmluva Spojených národů o biologické rozmanitosti.

¹⁴ Úmluva Spojených národů o boji proti desertifikaci.

Je oceňována její zkušenost, pokud jde o druhy pomoci, zvláště obecnou a odvětvovou rozpočtovou podporu, která též předpokládá zevrubný dialog jak na úrovni odvětví, tak v otázkách správy veřejných financí, transparentnosti, povinnosti informovat a problematiky korupce.

Jako doplnění svých schopností v oblasti rozvoje Komise rozvine veškeré technické znalosti z různých oblastí, které přímo nespádají do její vnější činnosti, ale kde se může podělit o své zkušenosti – zejména v případě politiky vnitřního trhu, obchodní a daňové politiky, politiky hospodářské soutěže, rybolovu, životního prostředí, soudržnosti, zaměstnanosti a sociální ochrany, výzkumu, vzdělávání a kultury.

Tato nabídka Komise přispěje k dělbě práce založené na komparativních výhodách každého účastníka, což povede k posílení účinnosti pomoci.

3.3. Posílení přístupu založeného na politice rovných příležitostí

Některé otázky potřebují, kromě specifických opatření a politik, přístup založený na politice rovných příležitostí, protože představují také obecné zásady použitelné pro každou iniciativu a vyžadující úsilí ve více odvětvích.

Jde o podporu rovnosti pohlaví, lidských práv obecně a práv dětí a domorodých obyvatel obzvláště, problematiku životního prostředí a posílení kapacit, např. větším využitím informačních a komunikačních technologií.

Komise začne uplatňovat tento přístup za současného systematického a strategického rozvinutí všech zdrojů, jež má k dispozici¹⁵, tak, že prohloubí dialog se svými partnery a vytvoří systém odborných znalostí a technické pomoci soustřeďující zdroje členských států a partnerských zemí.

3.4. Podpora světových iniciativ a fondů

Světové iniciativy a fondy jsou mocným nástrojem pro zavedení nových politických opatření nebo pro posílení stávajících opatření tam, kde je jejich dopad nedostatečný. Mohou dokonce zvýšit veřejný zájem a úsilí snadněji než tradiční instituce poskytující pomoc.

Přesto by tento způsob intervence neměl narušit dialog s danými zeměmi, proces přizpůsobení jejich strategiím a zahrnutí fondů do rozpočtového cyklu.

Je tedy třeba posuzovat přidanou hodnotu světových iniciativ a fondů případ od případu. Komise určí kritéria pro rozhodnutí o účasti Společenství a o jeho přispívání do světových fondů. Přednost dá těm iniciativám, které přispějí k dosažení rozvojových cílů tisíciletí a ke zvýšení dostupnosti světového veřejného majetku.

V případě iniciativ, jež stanoví opatření na úrovni rozvojových zemí, bude tato účast záviset na možnosti začlenit tato opatření do vnitrostátních nebo regionálních politik rozvoje a dosáhnout souladu s dárcovskými programy.

¹⁵ Strategická hodnocení životního prostředí a posouzení dopadů v oblasti rovnosti mužů a žen budou prováděna systematicky, mimo jiné i v rámci rozpočtových podpor („greening the budget“) a podpor pro jednotlivá odvětví.

Dalšími kritérii pro rozhodování budou předpokládaná doba trvání těchto fondů a možnost odstoupení od iniciativ po několika letech.

4. VÝBĚR POSTUPŮ PODLE POTŘEB A VÝKONNOSTI

Společenství má možnost výběru ze značného množství postupů pro poskytování rozvojové pomoci, což jí umožňuje čelit odlišným potřebám v různých souvislostech. Tato různorodost nabídky, zahrnutá nyní na návrh Komise do všech zeměpisných a tematických programů, představuje skutečnou přidanou hodnotu Společenství.

Význam rozpočtových podpor, jež podporují obecné či odvětvové rozvojové politiky, bude stále vzrůstat. Umožňují státům, které jich využívají, čelit zvyšování provozních rozpočtů, usnadňují harmonizaci a přizpůsobení vnitrostátním politikám, mají omezené transakční náklady a podporují přístupy založené na výsledcích. Reformy jednotlivých odvětví a správy věcí veřejných mohou být rovněž podporovány jinými formami intervence ve spolupráci s ostatními dárci.

Ve výkonnějších zemích budou zavedeny předvídatelnější a střednědobé podpory pro zvýšení jejich schopnosti dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí.

Společenství bude směřovat k přístupu zaměřenému na výsledky a založenému na ukazatelích pokroku. Podmínečnost se bude stále více vyvíjet ke konceptu „smlouvy“ založené na vzájemných závazcích, jež budou sjednány a stanoveny s ohledem na výsledky.

Podpory projektového typu umožní především poskytnout podporu občanské společnosti a také v obtížných situacích a v situacích, jež nejsou pro rozpočtovou podporu uzpůsobené.

Snížení dluhu, jež lze přirovnat k nepřímé rozpočtové podpoře, má omezené transakční náklady a podporuje koordinaci a harmonizaci dárců, a mohlo by proto pomoci snížit ohrožení daných zemí vnějšími otřesy.

Pomoc Společenství bude nadále poskytována převážně ve formě darů, což je vhodné zejména v případě nejchudších zemí a zemí s nižší schopností splácení.

Přesto hraje Evropská investiční banka stále větší úlohu v provádění pomoci Společenství prostřednictvím investic do soukromých a veřejných podniků v rozvojových zemích. EIB k tomu během posledních let získala řadu vnějších zmocnění. Tato vzrůstající úloha vede k úvahám o způsobu, jak lépe přihlížet k otázkám boje proti chudobě a udržitelného rozvoje při plnění těchto zmocnění.

Společenství bude rovněž spolupracovat s příslušnými mezinárodními organizacemi a agenturami při činnostech, kde tato spolupráce poskytuje přidanou hodnotu.

Nejvhodnější druhy pomoci Společenství pro každou zemi budou zvoleny v rámci programového cyklu, který musí být stále více přizpůsobován procesům přípravy odvětvových politik a provádění vnitrostátních rozpočtů.